

[Steen Folke]

facade. Præsidenten, general Evren, vil med vedtagelse af den nye forfatning kunne regere videre i 7 år og med omtrent uindskrænkede magtbeføjelser. Forfatningen giver mulighed for fortsat forfølgelse af regimets politiske modstandere, for udøvelse af censur, for undertrykkelse af faglige rettigheder og meget mere. Tyrkiet vil således heller ikke under den nye forfatning blive et normalt parlamentarisk demokrati uanset løfter om et kommende parlamentsvalg, men et let camoufleret diktatur.

Det er vigtigt, at de vesteuropæiske lande siger klart fra over for tilstandene i Tyrkiet, specielt den systematiske krænkelse af menneskerettigheder, der foregår ikke mindst i form af forfølgelse af fagligt og politisk aktive, der er i opposition til den regerende militærjunta.

Det er også vigtigt, at de vesteuropæiske lande klart tager afstand fra generalernes nye forfatning, som vil cementere regimet og muliggøre fortsatte massive krænkelse af elementære menneskerettigheder.

Efter forespørgernes mening er der hidtil gjort alt for lidt. Det er baggrunden for, at vi har rejst denne forespørgsel.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Forespørgslen vil blive besvaret af statsministeren.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det er med den dybeste beklagelse, regeringen må konstatere, at menneskerettighedssituationen i et af Europarådets medlemslande fortsat er præget af alvorlige krænkelse af de grundlæggende menneskerettigheder, hvis sikring og hvis overholdelse udgør en hjørnesteen i samarbejdet mellem de vesteuropæiske demokratier inden for rådets rammer. Vilkårene for fagligt, såvel som for politisk arbejde er således fortsat belagt med forbud i en udstrækning, der, for at sige det lige ud, har frataget ytrings- og foreningsfriheden ethvert reelt og ægte indhold. Sådan er tilstandene. Igennem længere tid har Danmark og andre vesteuropæiske lande lagt et stigende pres på militærregimet i Tyrkiet med henblik på at formå det til at respektere menne-

skerettighederne og fremskynde genindførelsen af demokratiske tilstande.

Den særlige baggrund i Tyrkiet kender vi alle, og den skal man heller ikke glemme. Men spørgsmålet om Tyrkiets tilknytning til Europarådet og en eventuel indbringelse af en klage over Tyrkiet for Den europæiske Menneskerettighedskommission i Strasbourg har været centralt i debatten om, hvordan de vestlige lande burde forholde sig til Tyrkiet.

Respekt for demokrati og for menneskerettigheder udgør som nævnt netop det fundamentale grundlag for Europarådets virksomhed. Derfor følte man fra danks side – og det er jeg meget enig i – at det måtte være naturligt at bruge netop Europarådet som det forum, hvor vi først og fremmest – ikke alene dér, men først og fremmest – markerede vor holdning til menneskerettighedssituationen i Tyrkiet.

Danmark tog i februar 1982 initiativ til at afholde en række juridiske konsultationsmøder med Frankrig, med Holland og med Norge og Sverige, og det var med henblik på at klarlægge grundlaget for, at sagen kunne blive indbragt for Menneskerettighedskommissionen. Dette initiativ resulterede, som folketetinget ved, i, at regeringerne i Danmark, Frankrig, Holland, Norge og Sverige den 1. juli dette år indgav en klage til kommissionen over menneskerettighedssituationen i Tyrkiet.

Jeg vil gerne understrege i dag, at det skridt, som den tidligere regering tog, havde fuld opbakning fra den nuværende regerings fire partier. Tyrkiet er ligesom Danmark og de øvrige i alt 21 medlemslande i Europarådet deltager i menneskerettighedskonventionen, men i modsætning til Danmark har Tyrkiet imidlertid ikke anerkendt Menneskerettighedskommissionens kompetence under konventionens artikel 25 til at behandle individuelle klager. I så fald ville der ganske givet allerede have verseret en lang, lang række klager for kommissionen i Strasbourg. Selv om det enkelte individ naturligvis typisk er nærmest til at varetage sine egne interesser, hvad den individuelle klageadgang og den brug, der er gjort af den, i mange tilfælde er klart udtryk for, så bygger Den europæiske Menneskerettighedskommission imidlertid også på ideen om en kollektiv europæisk garanti for individets frihed. Konventionens kontrolapparat kan nemlig, som det